

The features of perception and memorization of phrasal verbs are considered. Attention is paid to the classification of phrasal verbs. It has been proven that phrasal verbs are one of the most difficult moments regarding mastering the English language, but despite this, it is thanks to their use in the context that the English language becomes more «alive», extraordinary and emotionally colored, and in turn, the constant study of phrasal verbs and the use of their meanings in the context contributes to the memorization of new lexical units through associations, images and situations.

Key words: *phrasal verbs, Phraseology, context, Lexicology, English Language, polysemy, synonymy.*

REFERENCES

- Dido, N. D. (2016) Do pytannya vyvchennya frazovyh diesliv v angliyskiy movi. *Modern studies in foreign philology*. Uzhgorod. № 14., 34–39. (On the question of studying phrasal verbs in English) [in Ukrainian].
- Kato Lomb (2016) Kak ya izuchayazyki. Zаметki poliglota. *Personal Development*. Izdvo Mann, Ivanov i Feber (How I Study Languages. Edition Mann, Ivanov and Feber [in Russian]).
- Nikolenko, A. G. (1999) Aktualizatsiya semantichnogo aspektu frazovyh diesliv u protsesi navchannya angliyskoyi movy. *Foreign Languages*. Kyiv. № 4., 31–33. (Actualization of the semantic aspect of phrasal verbs in the process of learning English) [in Ukrainian].
- Povey, D. (1984) *Govorite pravilno po angliyski*. Moscow: Higher School (Speak correctly in English) [in Russian].
- Smith, L. P. (1998) *Frazeologiya angliyskogo yazyka. Perevod s angliyskogo*. Moscow: Drofa (English phraseology) Translation from English [in Russian].
- Chaenkova, O. K. (2019) Lingvokulturna spetsyfika frazeologizmu u protsesi perekladu (na materialy ukrainskoyi, turetskoyi ta angliyskoyi mov). *Language. Scientific and Theoretical Journal*. № 31., Ukraine. Odessa. 41–54. (Linguocultural Specificity of Phraseological Units in Translating Process (on the Material of Ukrainian, Turkish and English Languages) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14 квітня 2022 року

УДК 81'367+811.111

АЛГОРИТМ УТВОРЕННЯ ПРОСТИХ ІНТЕРОГАТИВІВ У ПРОЦЕСІ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Людмила Яворська

викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна

e-mail: Yavorska.LP@pdu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8700-1505>

АНОТАЦІЯ

Варіативність англійських інтерогативів, алгоритм їх утворення та вживання викликає безумовний інтерес у лінгвістів, науковців, педагогів, здобувачів вищої освіти. У наукових дослідженнях сьогодення означена тема є особливо затребуваною, тому що вона є однією з найбільш актуальних і важливих. Причиною такої зацікавленості є той факт, що серед сучасних засобів спілкування мовленнєва комунікація посідає найбільш визначне місце, і саме діалогічне мовлення є невід'ємною частиною мовленнєвого спілкування, як усного, так і письмового. Але будь-яке діалогічне спілкування неможливо уявити без інтерогативів, які є тригером, тобто спусковим гачком для розвитку процесу комунікації.

Мета статті — дослідження варіативності простих англійських інтерогативів у залежності від їх словопорядку та функцій.

У публікації представлено дослідження структурних різновидів простих англійських питальних речень у процесі діалогічного мовлення як найважливішого засобу комунікації; проведено аналіз сучасних лінгвістичних досліджень, безпосередньо пов'язаних з темою інтерогативів; розглянуто функціональне значення та варіанти місцеположення окремих членів речення в загальній структурі питальних речень, виокремлено 5 структурних типів простих англійських інтерогативів та означено напрямки подальшого дослідження даної теми. Задля дотримання принципів науковості, автентичності та практичного впровадження отриманих результатів наше дослідження проводилося на підставі вибіркового матеріалу

із популярного роману американського письменника Джерома Девіда Селінджера «The Catcher in the Rye» («Ловець у житті», або «Над прірвою у житті»).

Ключові слова: лінгвістика, мовленнєва комунікація, діалогічне мовлення, інтерогативи, варіативність.

Вступ. Неможливо уявити собі теперішній світ без міжособистісного спілкування; проте серед сучасних засобів спілкування провідне місце посідає мовленнєва комунікація, головною складовою якої є діалогічне мовлення, як письмове, так і усне. Зазвичай діалогічне спілкування містить інтерогативи, які є стартовим імпульсом для розвитку міжособистісного спілкування у процесі комунікації. З огляду на це питання формування та застосування питальних речень є одним з найбільш актуальних і важливих для дослідників і науковців.

Мета статті — дослідження варіативності простих англійських інтерогативів у залежності від їх словопорядку та функцій.

У роботі ми представляємо дослідження структурних різновидів простих англійських питальних речень, зокрема: проведено ґрунтовний аналіз сучасних лінгвістичних досліджень, безпосередньо пов'язаних з темою інтерогативів; розглянуто функціональне значення та варіанти місцеположення окремих членів речення в загальній структурі питальних речень; виокремлено 5 структурних типів простих англійських інтерогативів та означено напрямки подальшого дослідження даної теми. З метою виконання поставлених задач дослідження, збереження принципів науковості та практичного впровадження отриманих результатів наше дослідження проводилося з використанням методу репрезентативної вибірки із автентичного джерела — популярного роману американського письменника Джерома Девіда Селінджера.

Результати та дискусія. Міжособистісна комунікація є первинною функцією мовлення. Найважливішим засобом міжособистісної комунікації є діалогічне мовлення, або мовленнєва інтеракція, у процесі якої комуніканти спілкуються з використанням засобів мовних одиниць, а саме: мовленнєва інтеракція здійснюється шляхом обміну висловлюваннями, до складу яких за загальноприйнятою класифікацією входять речення різних видів за метою висловлювання: 1) розповідні; 2) питальні; 3) спонукальні (Дудик, Прокопчук, 2010). Серед зазначених видів речень визначна роль належить саме інтерогативам,

які є тригером, тобто спусковим гачком для розвитку процесу міжособистісної комунікації, адже провідна функція мови у спілкуванні проявляється саме через мовленнєву формулу «питання — відповідь». Тому безперечним є той факт, що дослідження інтерогативів, алгоритму їх утворення, варіативності та вживання викликає безумовний інтерес у лінгвістів, науковців, педагогів, здобувачів вищої освіти. Таким чином, тема класифікації англійських питальних речень є актуальною та важливою серед завдань наукових досліджень сьогодення.

У процесі здійснення аналізу лінгвістичних досліджень із диференціації варіативності інтерогативів безперечно виникає необхідність дати визначення самого речення, при формулюванні поняття якого думки авторів-науковців розділяються. Так, О. В. Дуденко дає таке визначення: «Речення — це основна одиниця мовного спілкування, яка граматично й інтонаційно оформлена за законами певної мови, формує і виражає окрему, відносно закінчену думку і відношення змісту цієї думки до дійсності» (Дуденко, 2015). Відомий англійський граматист Р. А. Клоуз так формулює визначення речення: «A sentence needs at least one finite, independent clause» (Клоуз, 1975). Датський лінгвіст О. Есперсен детермінує речення як відносно повний і незалежний людський вислів; його повнота і незалежність проявляються у тому, що воно може стояти окремо, тобто, може бути вимовлене самостійно, відокремлено від інших висловлювань (Есперсен, 1992). Проте, на наш погляд, найбільше відповідає завданням нашого дослідження визначення українського професора А. К. Корсакова, який стверджує, що речення — це первинна структура предикації, що містить, у разі наявності, підмет (носії процесу) і присудок (дія або стан носія процесу) (Корсаков, 2013).

Наразі спілкування зазвичай проходить за принципом «питання — відповідь», коли з найбільшою повнотою розкривається комунікативна функція мови, і в такій інтеракції між співрозмовниками саме інтерогативи, як поштовх до розвитку мовленнєвої взаємодії, виконують визначальну роль. Варіативність інтерогативів обумовлюється їхньою структурою, за якою розмежовують прості і складні речення, причому враховується розбіжність логічних і граматичних форм (Романюк, 2019).

З огляду на те, що метою даної роботи стало дослідження різновидів словопорядку саме у простому питальному реченні, опти-

мальним для вивчення цього питання ми вважаємо визначення професора А. К. Корсакова, який детермінує просте речення як висловлювання, що містить одне або більше слів і не має більше однієї первинної структури предикації; водночас науковець уточнює, що ця структура предикації може і не бути присутньою (Корсаков, 2013).

Отже, якщо речення не може бути без слів, то й не може бути речення без потрібного словопорядку. Питання порядку слів надзвичайно актуальне у сучасній лінгвістиці, оскільки воно є одним з базових питань синтаксису будь-якої мови. Властивий певній мові словопорядок залежить від багатьох факторів: у мовах аналітичних, наприклад, в англійській мові, питання порядку слів має більш важливе значення, ніж у мовах синтетичних, до яких належить українська мова. Англійській мові, як мові аналітичній, притаманний словопорядок константний, тобто постійний, прямий або інверсійний. І вивчення питання порядку слів у реченні у даному дослідженні проводиться на прикладі саме англійської мови з урахуванням відображення різноманітних мовних зв'язків.

Для того, щоб дослідження не було відірване від об'єктивної реальності, його необхідно проводити на підставі аналізу автентичних джерел. Наше дослідження проводилося на підставі аналізу вибіркового матеріалу із популярного роману американського письменника Джерома Девіда Селінджера «The Catcher in the Rye» («Ловець у житі», або «Над прірвою у житі»).

У досліджуваному матеріалі ми намагалися враховувати всі можливі випадки вживання цієї мовної структури. Безумовно, випадків такого вживання надзвичайно багато, але кількість комбінацій, в яких досліджувані структури можуть вживатися, мають бути звужені до певного набору патернів у результаті виокремлення і систематизації отриманих результатів дослідження.

Оскільки словопорядок англійського інтерогативу є основним об'єктом нашого дослідження, вважаємо за необхідне розглянути значення і місцезнаходження окремих членів речення в структурі питального речення.

Використовуючи метод репрезентативної вибірки, у тексті в цілому нами було знайдено всього 607 питальних речень, як простих, так і складних за структурою; однак, як вже було сказано, ми поставили

задачу розглянути лише структури простих речень, які зустрілися у 469 випадках, або 77,2 % усієї вибірки, наприклад:

- *Did you give her my regards?*
- *How have you been?*
- *He over his grippe yet?*
- *How do you feel about all this, boy?*
- *Why?*

Науковий підхід до класифікації англійських питальних речень є дискусійним серед лінгвістів. Досліджуючи цей розділ синтаксису, науковці зазвичай виділяють від 2 до 5 типів простих інтерогативів (Романюк, 2019). Проте у рамках цієї роботи, спираючись на проведене нами дослідження, ми детермінували 5 типів простих питальних речень. Розроблену нами класифікацію було проведено за єдиним принципом — принципом виділення частини мови, яка займає початкове положення в реченні. Слід зауважити, що до уваги не береться елемент, ускладнюючий структуру інтерогативу, наприклад:

- *How much is it, for God's sake?*
- *Listen, do you want to go for a walk?*
- *How are you, Mr. Antolini?*
- *Do you blame me for flunking you, boy?*

Враховуючи все вищесказане, ми виокремили 5 типів англійських інтерогативів у такий спосіб:

- 1) *дієслівні*, наприклад:
 - *Didn't you just love it?*
 - *Are you frozen to death?*
 - *Would you care to stop on the way and join me for a cocktail?*
 - *Are you listening to me?*
 - *Will you go back to school tomorrow like a good girl?*
 - *Are you really going home afterwards?*
- 2) *питально-займенникові*, наприклад:
 - *Who's your date?*
 - *What are you tryna do?*
 - *Why can't I?*
 - *Where're the mummies, fella?*
 - *What's the matter with you?*
 - *Where is she?*

3) *іменні*, наприклад:

– *We win, or what?*

– *Ackley?*

– *Eddie Birdsell?*

– *One thing?*

– *Sure?*

– *Okay?*

4) *іменно-дієслівні* (двоскладові), наприклад:

– *He never comes back till Sunday night, does he?*

– *He won't be back till tomorrow night, will he?*

– *Everybody goes through phases all, don't they?*

– *Mother Nature'd take care of you, wouldn't she?*

– *You want to be in that play, don't you?*

5) *вигукові*, наприклад:

– *Huh?*

– *Yeah?*

Слід зауважити, що у запропонованій нами класифікації частотність вживаних у досліджуваному джерелі детермінованих типів інтерогативів спостерігалася у різному відсотковому відношенні (див. рис. 1).

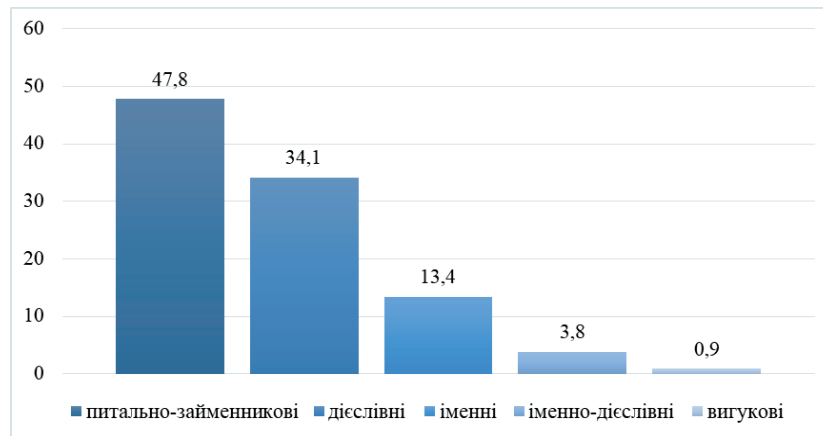

Рис. 1. Частотність вживання детермінованих типів англійських інтерогативів

Як показано на рисунку 1, співвідношення п'яти типів інтерогативів від найбільш частотного до найменш частотного є таким (Яворська, Ясинська, 2022):

1) *питально-займенникові* — 224 інтерогатива — 47,8 %;

2) *дієслівні* — 160 інтерогативів — 34,1 %;

3) *іменні* — 63 інтерогатива — 13,4 %;

4) *іменно-дієслівні* — 18 інтерогативів — 3,8 %;

5) *вигукові* — 4 інтерогатива — 0,9 %.

Дослідження порядку слів у реченні неможливо робити без аналізу поняття та локації головних та другорядних членів речення.

Головні члени речення — *підмет* і *присудок* — є основою будови речення, його структуру ускладнюють і доповнюють такі другорядні члени:

– *доповнення* та *обставина*, які самого речення не утворюють, але його розширюють,

– *означення*, яке не тільки не створює речення (як це роблять підмет і присудок), але навіть і не ускладнює його (як це роблять обставина та доповнення); тому, по суті, його слід було б віднести до третьорядних членів речення, бо означення не є самостійним компонентом речення, а тільки є складовою частиною іншого члена речення: підмета, присудка (складеного іменного), доповнення або обставини, і доповнює та ускладнює лише структуру цього члена (Яворська, Ясинська, 2022). Наприклад:

– *Did you have a good time?*

– *How'd you do in English?*

– *What was lousy about it?*

– *Do you want another blanket?*

– *How's your big brother?*

Отже, досліджуючи побудову будь-яких речень, необхідно брати до уваги місцеположення головних членів речення спільно з другорядними. При розгляді побудови інтерогативів слід також враховувати прямий та зворотний порядок слів. Прямий та зворотний словопорядок, перш за все, детермінується взаємним розташуванням головних членів речення — підмета і присудка. У разі *прямого* порядку слів підмет стоїть попереду присудка, а при *зворотному*, або *інверсійному*, навпаки, присудок передує підмету. Слід зауважити, що англійським інтерогативам здебільшого є притаманним *частково інверсій-*

ний порядок слів, який спостерігається у тих випадках, коли присудок частково передує підмету, тобто перед підметом розташовується допоміжне дієслово, а другий компонент присудка — смислове (або головне) дієслово — ставиться після підмета, наприклад:

- *Do you like Pencey?*
- *Did you have a good time?*
- *Why don't you go home, Mac?*
- *Why do you ask?*
- *What would you have done in my place?*

Висновки. У процесі діалогічного мовлення інтерогативи є одним з найважливіших засобів комунікації. Питання формування та застосування питальних речень є одним з найбільш актуальних і важливих для дослідників і науковців. Практична спрямованість дослідження варіативності англійських інтерогативів та їх словопорядку є особливо затребуваною. Причиною такої зацікавленості є той факт, що різноманітне застосування інтерогативів сприяє підвищенню рівня володіння мовою, удосконаленню її вживання та забарвленню мовлення. Аналіз матеріалу дослідження дозволив виділити такі типи інтерогативів: питально-займенникові, дієслівні, іменні, іменно-дієслівні та вигуківі.

Функції порядку слів у реченні можна детермінувати наступним чином:

- 1) граматична;
- 2) лексична;
- 3) експресивно-стилістична функція.

У перспективі у подальших дослідженнях варіативності англійських інтерогативів може бути висвітлення саме цих функцій.

ЛІТЕРАТУРА

- Close R. A. A Reference Grammar for Students of English. Longman, 1975. 342 p.
 Jespersen O. The Philosophy of Grammar. University of Chicago Press, 1992. 372 p.
 Salinger J. D. The Catcher in the Rye. Penguin. UK, 2010. 240 p.
 Дуденко О. В. Синтаксис української мови. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 208 с.
 Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови. К. : ВЦ «Академія», 2010. 380 с.
 Корсаков А. К. Теоретичні основи сучасної англійської граматики. Ч. 1: Синтаксис. Київ: Вища школа; Одеса: ВМВ, 2013. 344 с.
 Романюк О. С. Успішна комунікативно-прагматична модель реалізації феміної прагматично-інтерогативної комунікативної тактики. *Лінгвістичні дослідження*.

збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. 2019. Вип. 50. С. 203–209. <https://doi.org/10.34142/23127546.2019.50.25>

Романюк О. С. Фемінний романтичний дискурс: стратегічні шляхи реалізації прагматично-інтерогативної комунікативної тактики. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія: Філологічні науки. 2019. Вип. 1(17). С. 296–305. <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2019-0-16-32>

Яворська Л. П., Ясинська Т. О. Структурна варіативність англійських інтерогативів у діалогічному мовленні. *Theoretical and applied aspects of the application of modern science: V Міжнародна науково-практична конференція. Секція: філологія, 7–9 лютого 2022. Токіо, Японія*, С. 369–372.

ALGORITHM FOR FORMING SIMPLE INTEROGATIVES IN THE PROCESS OF DIALOGICAL SPEECH IN THE ENGLISH LANGUAGE

Liudmyla Yavorska

Teacher at the Department of Translation and Theoretical and Applied Linguistics of the State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”
Odesa, Ukraine

e-mail: Yavorska.LP@pdp.u.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8700-1505>

SUMMARY

The variability of English interrogatives, the algorithm for their formation and usage are of unreserved interest to linguists, scientists, teachers, graduates. The identified theme is especially popular in contemporary scientific researches because it is one of the most prevalent and important ones. The reason for such interest is the fact that the speech communication occupies the most prominent place among modern means of interaction, and the dialogic speech itself is an inherent part of speech communication, both verbal and written. But it is impossible to imagine any dialogue without interrogatives, which are a trigger, that is an initial impulse provoking the development of the communication process.

The purpose of the article is to study the variability of English simple interrogatives depending on their word order and functions.

This publication presents an essay on the study of the structural varieties of English simple interrogative sentences in the process of the dialogical speech as the most important means of communication; the analysis of modern linguistic studies directly related to the interrogatives investigation was carried out; the functional meaning and different locations of particular sentence members in the general structure of interrogative sentences were considered, 5 structural types of English simple interrogatives were selected, and the directions for further re-

search on the theme were defined. To be consistent with the scientific principles, authenticity, and practical implementation of the obtained results, our study was conducted on the basis of selective material from the popular novel by American writer Jerome David Salinger “The Catcher in the Rye”.

Key words: linguistics, speech communication, dialogical speech, interrogatives, variability

REFERENCES

- Close R. A. (1975). A Reference Grammar for Students of English. Longman, 342 p [in English].
- Jespersen O. (1992). The Philosophy of Grammar. University of Chicago Press. 372 p [in English].
- Salinger J. D. (2010). The Catcher in the Rye. Penguin. UK. 240 p [in English].
- Dudenko O. V. (2015). Sintaksis ukrayinskoyi movi. Uman: VPC «Vizavi». 208 p [in Ukrainian].
- Dudik P. S., Prokopchuk L. V. (2010). Sintaksis ukrayinskoyi movi. K. : VC «Akademiya». 380 p [in Ukrainian].
- Korsakov A. K. (2013). Teoretichni osnovi suchasnoyi anglijskoyi gramatiki. Ch.1: Sintaksis. Kiyiv: Visha shkola, Odesa: VMV. 344 p [in English].
- Romanyuk O. S. (2019). Uspishna komunikativno-pragmatichna model realizaciyi feminnoyi pragmatichno-interogativnoyi komunikativnoyi taktiki. Lingvistichni doslidzhen-nya: Zbirk naukovih prac Harkivskogo nacionalnogo pedagogichnogo universitetu ime-ni G. S. Skovorodi. Vip. 50. pp. 203–209. URL: <https://doi.org/10.34142/23127546.2019.5.0.25> [in Ukrainian].
- Romanyuk O. S. (2019). Feminnij Romantichnij Diskurs: strategichni shlyahi realizaciyi pragmatichno-interogativnoyi komunikativnoyi taktiki. Visnik Universitetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya «Filologichni nauki». Vip. 1(17). pp. 296–305. URL: <https://doi.org/10.32342/2523-4463-2019-0-16-32> [in Ukrainian].
- Yavorska L. P., Yasinska T. O. (2022). Strukturna variativnist anglijskih interogativiv u dialogichnomu movlenni. V Mizhnarodna nauково-praktichna konferenciya «Theoretical and applied aspects of the application of modern science». Sekciya: filologiya. Tokio, Yaponiya. pp. 369–372 URL: https://eu-conf.com/events/theoretical-and-applied-aspects-of-the-application-of-modern-science/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=_EU-CONF-Sbornik_materialov_konferencii_opublikovan&utm_content=1404294644 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 1 квітня 2022 року

Вимоги до оформлення наукових праць, що друкуються в «Науковому віснику Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки»

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

Обсяг основного тексту статті (без анотацій та літератури) має становити не менше 0,5 др. арк. (12 с.), 21600–22000 знаків з пробілами. Шрифт тексту — Times New Roman, розмір 14, інтервал 1,5; поля з усіх сторін — 20 мм.

СТРУКТУРА СТАТТІ

1. Шифр УДК без абзацного відступу, у верхньому лівому куті першої сторінки.
2. Назва статті великими літерами напівжирним шрифтом, вирівняно по центру.
3. Інформація про автора (-ів): ім'я та прізвище — курсив, напівжирний шрифт (науковий ступінь, учене звання, посада, назва організації, в якій працює автор, країна, e-mail, ORCID ID, Researcher ID або Scopus ID — якщо автор має). Вирівняно по центру. Кегль 12, інтервал 1,0.
4. Анотація — слово «АНОТАЦІЯ» з абзацним відступом, великими літерами, напівжирним шрифтом, курсив. Обсяг 1500–1800 знаків без пробілів з ключовими словами. Текст анотації оформляється курсивом, інтервал між рядками одинарний, шрифт тексту — Times New Roman, розмір 12.
«Ключові слова» напівжирним шрифтом, абзацний відступ, курсив, інтервал між рядками одинарний, шрифт тексту — Times New Roman, кегль 12, курсив.
5. Текст статті містить три розділи: **вступ** (мета та завдання дослідження; матеріали та методи дослідження), **результати та дискусія**, **висновки**.